

İlgili Kanun Maddesi:
506 s. SSK 120

T.C.
YARGITAY
Hukuk Genel Kurulu

ESAS NO: 2004/21316
KARAR NO: 2004/322
TARİHİ: 02.06.2004

● KURUMA TESCİLDEN SONRA YAPILAN YAŞ DÜZELTİLMESİNİN GEÇERLİLİĞİ

ÖZÜ: Her ne kadar, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 138/4 maddesi "yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez" hükmü gereğince mahkeme kararlarına uyulması anayasal bir zorunluluk ise de; davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasanın 120/2. maddesi, sonradan yapılacak yaş düzeltmelerinde, kimi kötü uygulamaları önlemek amacıyla özel bir düzenleme getirmiş ve belli sigorta kollarında, hangi doğum tarihinin esas alınacağını açıkça belirtmiştir. Gerçekten anılan maddede çok açık olarak "yaşlılık, ölüm ve maluliyet sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında; sigortalının ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihinin esas alınacağı" hükme bağlanmıştır. Hiçbir yoruma yer vermeyecek şekilde yapılan bu düzenleme karşısında sigortaya ilk tescil tarihinden çok sonra yapılan yaş düzeltilmesinin yaşlılık aylığı bağlanmasında nazara alınamayacağı açıktır. Nitekim, bu husus 1479 sayılı Bağ-Kur Yasası'nın 66. maddesinde de hükme bağlanmış olup, Emekli Sandığı Yasası'nda da anılan maddeye paralel hükümler yer almaktadır. Elbette ki, kesinleşmiş bir yargı kararının bu özel düzenleme dışındaki uygulamalarda geçerliliğini koruyacağı tartışmasızdır.

Taraflar arasındaki “tespit” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; İstanbul 2. İş Mahkemesince davanın kabulüne dair verilen 30.4.2003 gün ve 2002/1733 E. 2003/368 K. sayılı kararın incelenmesi davalı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 17.11.2003 gün ve 8066 E. 9389 K.sayılı ilamı ile; ...Davada uyumsuzluk, davacıya Sosyal Sigorta Kurumunca yaşlılık aylığı bağlanması aşamasında tashih gören doğum tarihinin dikkate alınıp alınamayacağı noktasında toplanmaktadır.

Yerel Mahkeme, davacının doğum tarihinin 20.04.1958 olarak tesbit edildiğine ilişkin kesinleşmiş, Mahkeme kararı olduğundan bahisle yaşlılık aylığı bağlama işleminde 1958 tarihinin nazara alınması gerektiğinin tesbitine karar vermiştir.

Davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunun 120/2. maddesi, bazı kötü uygulamaları önlemek amacı ile özel bir düzenleme getirmiş ve belli sigorta kollarında, hangi doğum tarihinin esas alınacağını açıkça belirlemiştir. Gerçekten anılan Yasa’nın 120/2. maddesi çok açık olarak malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında “sigortalıların ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas tutulur.” hükmünü içermektedir. Hiçbir yoruma yer vermeyecek şekilde açık olan bu düzenleme karşısında, sigortaya ilk tescil tarihinden sonra yapılan yaş düzeltmelerinin yaşlılık aylığı bağlanmasında nazara alınamayacağı açıktır. Nitekim Bağ-Kur Yasası 66. maddesi Sosyal Sigortalar Yasasının 120/2. maddesi ve Emekli Sandığı Yasanında bu maddeye paralel hükümler getirilmiştir. Hukuk Genel Kurulunun 09.10.2002 gün ve 2002/21-761 Esas sayılı kararı da bu yöndedir.

Bu özel düzenleme dışında, kesinleşmiş yargı kararının elbette ki uygulamalarda geçerliliğini koruyacağı kuşkusuzdur.

Somut olayda, davacı, Sosyal Sigortalara Kurumuna ilk defa 01.01.1977 tarihinde tescil edilmiş, yaş tashihi kararı ise 10.03.1977 tarihinde verilmiştir. Bu durumda yukarıda belirlenen esaslar nazara alındığında, ilk tescil tarihinden sonra yapılan bu yaş tashihi, sigorta işlemlerinde dikkate alınamayacağı tabiidir.

Mahkemece bu maddi olgular nazara alındığında, davanın reddine karar verilmesi gerekirken yanlış değerlendirme sonucu kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmesi ve hüküm bozulmalıdır... gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davalı vekili

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü: Dava, tesbit ve iptal isteğine ilişkindir.

Davacı, ilk sigortalılık başlangıcından sonra mahkeme kararı ile 1958 olarak düzeltilen doğum tarihinin yaşlılık aylığı bağlanmasında nazara alınarak aylık bağlanması gerektiğinin tespiti ile aksine olan kurum işleminin iptalini istemiştir.

Davalı Sosyal Sigortalar Kurumu vekili, ilk işe girişten sonra yapılan yaş düzeltme işleminin yaşlılık aylığı bağlanmasında esas alınamayacağını 506 sayılı Yasanın 120. maddesinde hükme bağlandığını ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

Mahkemenin “davacının doğum tarihinin İlk işe girişten sonra 20.4.1958 olarak düzeltildiğine İlişkin kesinleşmiş mahkeme kararı bulunduğundan yaşlılık aylığı bağlanması işleminde doğum tarihinin 20.4.1958 olarak alınarak aylık bağlanması gerektiği” gerekçesiyle davanın kabulüne dair verdiği karar yukarıda açıklanan nedenlerle Özel Daire’ce bozulmuştur.

Mahkemece, “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 138/4. maddesinde belirtildiği gibi, kesinleşmiş mahkeme kararlarının; yasama, yürütme; idare ve yargı organlarını bağlamasının Anayasal bir zorunluluk olduğu, yargı organları dahil hiçbir kurum ve kuruluşun kesinleşmiş mahkeme kararını uygulamaktan kaçınamayacağı gibi dolaylı olarak da kesin kararı ilga edip tartışamayacağı, bozma kararında “mahkemece yapılacak iş, davacının tam teşekküllü hastaneye sevk edilmek ve kemik grafileri alınmak, gerçek yaşını ortaya çıkarmak ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir” şeklindeki düşüncenin kesinleşmiş mahkeme kararının zımnen ilgası ve tartışılması anlamına geldiği, öte yandan; davacının gerçek yaşının yeniden saptanmasının dahi somut olayın özelliğine göre olanaksız bulunduğu, kesinleşmiş yaş düzeltme kararına uyulmasının anayasal bir zorunluluk olduğu gerekçesiyle önceki kararda direnilmiştir.

Davanın yasal dayanağı 506 sayılı Yasanın 120. maddesinin 2. fıkrası olup, uyumsuzluk; ilk kez sigortalı bir işe girdikten sonra mahkemece düzeltilen doğum tarihinin Sosyal Sigortalar Kurumunca yaşlılık aylığı bağlanmasında nazara alınıp alınamayacağı noktasındadır.

Her ne kadar, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 138/4 maddesi “yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez” hükmü gereğince mahkeme kararlarına uyulması anayasal bir zorunluluk ise de; davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasanın 120/2. maddesi, sonradan yapılacak yaş düzeltmelerinde, kimi kötü uygulamaları önlemek amacıyla özel bir düzenleme getirmiş ve belli sigorta kollarında, hangi doğum tarihinin esas alınacağını açıkça belirtmiştir. Gerçekten anılan maddede çok açık olarak “yaşlılık, ölüm ve maluliyet sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında; sigortalının ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihinin esas alınacağı” hükme bağlanmıştır. Hiçbir yoruma yer vermeyecek şekilde yapılan bu düzenleme karşısında sigortaya ilk tescil tarihinden çok sonra yapılan yaş düzeltilmesinin yaşlılık aylığı bağlanmasında nazara alınamayacağı açıktır. Nitekim, bu husus 1479

sayılı Bağ-Kur Yasası'nın 66. maddesinde de hükme bağlanmış olup, Emekli Sandığı Yasası'nda da anılan maddeye paralel hükümler yer almaktadır. Elbette ki, kesinleşmiş bir yargı kararının bu özel düzenleme dışındaki uygulamalarda geçerliliğini koruyacağı tartışmasızdır.

Somut olayda, davacı, Sosyal Sigortalar Kurumuna İlk kez 1.1.1977 tarihinde tescil edilmiş olup doğum tarihi 20.4.1963 'dür.Davacının doğum tarihi Nazimiye Asliye Hukuk Mahkemesinin 10.3.1977 tarihli kararı ile 20.4.1958 olarak düzeltilmiştir. Bu durumda yukarıda belirtilen esaslar nazara alındığında kurumun ilk tescil tarihinden sonra verilen yaş düzeltme kararını aylıklık aylığı bağlarken dikkate almaması usul ve yasaya uygundur.

O halde, yukarıda açıklanan nedenlere göre mahkemece, davanın reddine karar verilmesi gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının yukarıda ve Özel daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı H.U.M.K.nun 429.maddesi gereğince **BOZULMASINA**, 2.6.2004 gününde oyçokluğu ile karar verildi

KARŞI OY YAZISI

Dava sigortalılık ve tahsis işlemlerinde, mahkeme kararı ile düzeltilen doğum tarihinin uygulanması ile aksine Kurum işleminin iptali istemine ilişkindir.

Uyuşmazlık, aylıklık aylığı bağlanmasında; sigortalının ilk defa sigortalı bir işe girdiği tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihinin mi? Yoksa çalışmanın başlamasından sonra mahkeme kararı ile düzeltilen tarihin mi? Esas alınacağı ve bu bağlamda düzeltilen doğum tarihinin ilk defa çalışmaya başlandığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı olan doğum tarihi yerine ikâme edilip edilemeyeceği ve somut olayda olduğu gibi yaş düzeltme davasının işe girmeden önce açılıp işe girdikten sonra karara bağlanması hâlinde de yine 506 sayılı Yasanın 120/2 maddesinin uygulanıp uygulanmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Öncelikle belirtelim ki, Anayasamızın 2.maddesi “Türkiye Cumhuriyeti’nin sosyal bir hukuk devleti” olduğunu işaret etmekte, 60. maddesinde ise “Herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir.” Denilmek suretiyle hiç kimsenin sosyal güvenlik hakkından mahrum edilemeyeceği vurgulanmaktadır. Öte yandan, 506 sayılı Yasa’nın 6. maddesi de “sigortalı olmak hak ve yükümünden kaçınılamaz ve vazgeçilemez” olduğunu hükme bağlamaktadır. İşte bütün bu yasal düzenlemelerle, “sosyal güvenlik”in kamusal niteliğiyle birlikte, özünde huzurlu bir toplum oluşturulması, milli dayanışmanın sağlanması, eşitlik ve adalet ilkeleri çerçevesinde insan haklarına saygılı ve bireylerin yaşam koşullarının iyileştirilerek insanca yaşam olanaklarının hazırlanması, bu cümleden olarak da, toplumun olabildiğince kapsamlı biçimde sosyal güvenceye kavuşturulması, diğer bir anlatımla geniş halk kitlelerinin Devlet’in koruması (sosyal güvenlik şemsiyesi) altında toplanmasının amaçlandığını söylemek yerinde olur.

Diğer taraftan İş ve Sosyal Güvenlik Kanunları çalışma hayatının

düzenlenmesi yanında, işverenler karşısında güçsüz ve zayıf durumda bulunan, çalışanların haklarının güvence altına alınması amacına yöneliktir. Öyle ise, anılan sosyal amaçlara ulaşılması bağlamında, yasaların genişletici yorumla ele alınması, bu çevrede, çalışanlar lehine hareket edilmesi, (yokedici ve yıkıcı değil fakat yapıcı yaklaşımlar içinde olunması,) sosyal güvenlik hukukunun evrensel ilkelerindendir.

Konuya bu açıdan baktığımızda, özellikle davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Yasa'nın 120. maddesinde yer alan ilk metin hiçbir değişikliğe uğramadan bu güne kadar muhafaza edilmiş olması ve Dairemizin kurulduğu günden bu yana sapma göstermeyen inançlarında da vurgulandığı üzere:Anılan 120. madde içeriğinde Mahkemelerden verilen yaş tashihi kararlarının uygulanmayacağına ilişkin herhangi bir açıklık bulunmadığı da gözönünde tutularak maddede sözü edilen "... ilk defa çalışmaya başlandığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri... esas tutulur" hükmüyle, bir kimsenin birden çok (değişik) tarihlerde nüfusa kayıt edilmiş olması veya nüfus kütüğü ile nüfus cüzdanı arasında uyumsuzluk olması gibi hâllerde, uygulamada birlik sağlanmasına yönelik olarak "ilk kaydın esas alınması" gereğine işaret edilmek istendiği kabul edilmekte bunun sonucu olarak da kesinleşmiş Mahkeme hükmü ile düzeltilmiş doğum kaydının yaş tashihiye konu edilen ilk kayıta yer alan doğum tarihindeki yanlışlığı tümüyle keenlemyekûn hâle getirdiği, diğer bir anlatımla (ilk kayıttaki yanlışlığı başlangıçtan itibaren silmek suretiyle) ortadan kaldırdığı ve yargı kararıyla düzeltilmiş şekliyle oluşturulan bu yeni kayıt'ın ise silinen "ilk kayıt'ın yerine (geçtiği) ikâme edildiği düşünülmektedir. Şu hâlde yaş düzeltme kararıyla idarece düzenlenen ilk kayıt iptal edilmekle orta yerde, uygulamaya elverişli olarak, bir tek mahkemece düzeltilmiş kayıt kalmış olacağından "düzeltilen nüfus kayıtlarım ilk kayıt olarak kabul edilmesi zorunluluğu vardır. Zira artık farklı iki nüfus kaydının varlığından söz edilemez. Aksine bir yaklaşımla, ilgili yasa maddesinde yer almadığı halde, mahkemelerce düzeltilen doğum tarihlerine değer atfedilemeyeceği, yaş tashihi kararlarının uygulamada nazara alınmayacağı gibi, yasa koyucunun öngörmediği bir anlam, madde metnine yorum yoluyla (dahil edilemez) yüklenemez. Esasen, Anayasa'nın 138/son maddesine göre de, kesinleşen yargı kararlarının gerçek ve tüzel kişileri bağlayacağı, bu cümleden olarak, yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunluluğu yadsınamaz.

Bütün bu olgular yanında, 30.10.1987 tarihli Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 83. maddesi ve daha sonra bu yönetmeliği yürürlükten kaldıran 16.01.2004 tarihli yönetmeliğin 85. maddesinde de aynen tekrarlandığı şekliyle, yapılan düzenlemelerde, yukardan beri açıklaya geldiğimiz konuyla ilgili görüşlerimizin doğrulandığı görülmektedir.

Nitekim bahsi geçen yönetmeliğin anılan maddelerinde "...birden fazla nüfus kaydı bulunanların bu kayıtları arasında fark varsa, tarihi eski olan kayıt, sonraki kayıt idare veya kaza mercilerinden verilmiş bir kararla yapılmış veya düzeltilmiş ise, kararlar kesinleşmiş olmaları şartıyla nüfus kayıtlarına geçirilmemiş olsa bile, yukarda belirtilenler için bu kayıt esas olur" denilerek, hiçbir duraksamaya yer

vermeyecek şekilde açık ve net olarak, “yaş tashihi kararlarının sosyal sigorta İşlemlerinde esas alınacağını” amir bulunmaktadır.

Şu hale göre kesinleşmiş mahkeme hükmü ile düzeltilmiş doğum tarihinin asıl ve ilk kayıt olarak kabul edilmesi ve 506 sayılı Kanun uygulamalarında dikkate alınması yasal bir zorunluluktur. Belirtelim ki **506 sayılı Yasa’nın 120. maddesinde,** mahkemelerden verilen **yaş tashihi kararlarının uygulanmayacağına** (veya bu kararın 18 yaşın doldurulmasından evvel veya işe girişten önce alınmış olmak şartıyla esas alınacağı, aksi takdirde yapılan yaş düzeltmelerinin nazara alınmayacağına) **ilişkin 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu’nun 105/2. maddesine koştur herhangi bir hüküm yoktur.** O nedenle ilk defa sigortalı bir işe girdiği tarihteki nüfus kaydı sonradan kaza mercilerince düzeltilmiş ise Mahkeme kararıyla düzeltilmiş bu kayıta itibar edilmesi yasa gereği bulunduğu Kurumun aksine işlemleri hukukî dayanakta yoksundur.

Öte yandan somut olayda, çekişmeye konu edilen yaş tashihi davası işe girmeden önce açılmış ve işe girdikten hemen sonra karara bağlanmıştır. Nitekim Emekli Sandığı işlemlerinde daha önce açılan davanın bu gibi durumlarda karar, 18 yaşından sonra kesinleşse bile kabul edilmesi yönetmelik gereği olarak uygulamada yerini almaktadır. Kaldı ki bu olaydaki yaş düzeltme işleminde son zamanlardaki Yasa değişiklikleri, özellikle de 4447 sayılı Yasa ile getirilen ve aylık bağlama vs.de yaş sınırını yükselten böylece sigortalılar aleyhine ağırlaştırıcı hükümler içeren düzenlemelerden kurtulma amacının güdüldüğü; bu suretle kötü niyet gösterilerek Kanuna karşı hile yoluna başvurulduğu, veya bu yaş tashihi davasının anılan manada muvazaa içerdiğinden söz edilemeyeceği açıktır. Esasen bu yönde herhangi bir iddia ve ispat edilmiş durumda yoktur.

Açıklanan nedenlerle, “davacının yargı kararı ile belirlenen 20.04.1958 doğum tarihinin sigortalılık başlangıç ve yaşlılık aylığı tahsisinde esas alınmasına” ilişkin yerel mahkeme kararının onanması düşüncesinde olduğumdan çoğunluğun bozma kararına katılmıyorum.